

ขุนช้างขุนแผน

ขุนช้างขุนแผน

กล่าวถึงครอบครัวสามครอบครัว คือ ครอบครัวของขุนไกรพลพ่าย รัชการทหาร มีภรรยาชื่อ นางทองประศรี มีลูกชายด้วย กันชื่อ พลายแก้วครอบครัวของขุนศรีวิชัย เศรษฐีใหญ่ของเมืองสุพรรณบุรี รัชการเป็นนายกองกรมช่างนอก ภรรยาชื่อ นางเทพทอง มีลูกชาย ชื่อ ขุนช้าง ซึ่งหัวล้านมาแต่กำเนิด และครอบครัวของพันสร โยธาเป็นพ่อค้า ภรรยาชื่อ ศรีประจันมีลูกสาวรูปร่างหน้าตางดงามชื่อนางพิมพิลาไลย วันหนึ่งสมเด็จพระพันวษามีประสงค์จะล่าควายป่าจึงสั่งให้ขุนไกรปลุกพลับพลาและต้อนควายเตรียมไว้แต่ควายป่าเหล่านั้นแตกตื่น ไม่ยอมเข้าคอก ขุนไกรจึงใช้หอกแทงควายตายไปมากมายที่รอดชีวิตก็หนีเข้าป่าไป สมเด็จพระพันวษาโกรธมากสั่งให้ประหารชีวิตขุนไกรเสีย นางทองประศรีรู้ข่าวรีบพาพลายแก้วหนีไปอยู่ที่เมืองกาญจนบุรี ทางเมืองสุพรรณบุรีมีพวกโจรจันทรขึ้นปล้นบ้านของขุนศรีวิชัยและฆ่าขุนศรีวิชัยตาย ส่วนพันสร โยธาเดินทางไปค้าขายต่างเมืองพอลกลับมาถึงบ้านก็เป็นไข้ป่าตาย เมื่อพลายแก้วอายุได้ 15 ปี ก็บวชเณรเรียนวิชาอยู่ที่วัดส้มใหญ่ แล้วย้ายไปเรียน ต่อที่วัดป่าเลไลยก์ ต่อมาที่วัดป่าเลไลยก์จัดให้มีเทศน์มหาชาติ เณรพลายแก้วเทศน์กัณฑ์มัทรี ซึ่งนางพิมพิลาไลยเป็นเจ้าของกัณฑ์เทศน์ นางพิมเลื่อม ไสมาจนเปลื้องผ้าสไบบูชากัณฑ์ เทศน์ขุนช้างเห็นเช่นนั้นก็เปลื้องผ้าห่มของตนวางเคียงกับผ้าสไบของนางพิม อธิษฐานขอให้ได้นางเป็นภรรยา ทำให้นางพิมโกรธ ต่อมา เณรพลายแก้วก็สึกแล้วให้นางทองประศรีมาสู่ขอนางพิมและแต่งงานกัน ทางกรุงศรีอยุธยาได้ข่าวว่ากองทัพเชียงใหม่ ติได้เมืองเชียงทอง ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระพันวษากลามาหาเชื้อสายของขุนไกร ขุนช้างซึ่งเข้าไปรับราชการอยู่จึงเล่าเรื่องราวความเก่งกล้าสามารถของพลายแก้ว เพื่อหวังจะพรากพลายแก้วไปให้ห่างไกลนางพิม สมเด็จพระพันวษาจึงให้ไปตามตัวมาแล้วแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพไปรบกับเมืองเชียงใหม่และได้ชัยชนะ นายบ้านแสนคำแมนแห่งหมู่บ้านจอมทอง เห็นว่าพลายแก้วกับพวกทหารไม่ได้เบียดเบียนให้ชาวบ้านเดือดร้อนจึงยกนางลาวทองลูกสาวของตนให้เป็นภรรยาของพลายแก้วส่วนพิมพิลาไลยเมื่อสามีจากไปทัพได้ไม่นานก็ป่วยหนักรักษาทำไรก็ไม่หาย ข้าราชการวัดป่าเลไลยก์แนะนำให้เปลี่ยนชื่อเป็นวันทอง อาการไข้จึงหาย ขุนช้างทำอุบายนำหม้อใหม่ใส่กระดูกไปให้

นางศรีประจันกับนางวันทองดู ว่าพลายแก้วตายแล้วและขู่ว่านางวันทองจะต้องถูกคุมตัวไว้เป็น
ม่ายหลวงตามกฎหมาย นางวันทองไม่เชื่อ แต่นางศรีประจันคิดว่าจริง ประกอบกับ เห็นว่าขุน
ช้างเป็นเศรษฐีจึงบังคับให้นางวันทองแต่งงานกับขุนช้าง นางวันทองจำต้องตามใจแม่แต่นางไม่
ยอมเข้าหอขณะนั้นพลายแก้วกลับมาถึง กรุงศรีอยุธยาและได้บรรดาศักดิ์เป็นขุนแผนแสน
สะท้าน จากนั้นก็พานางลาวทองกลับสุพรรณบุรี นางวันทองเห็นขุนแผนพาภรรยาใหม่มาด้วยก็
โกรธคำทอโต้ตอบกับนางลาวทองและตีตัวพุดกั้วร้าวขุนแผน ทำให้ขุนแผนโมโหพานางลาว
ทองไปอยู่ที่กาญจนบุรี ส่วนนางวันทองก็ตกเป็น ภรรยาของขุนช้างอย่างจำใจ ต่อมาขุน
ช้างและขุนแผนเข้าไปรับการอบรมในวังและได้เป็นมหาดเล็กเวรทั้ง 2 คน วันหนึ่งนางทองประ
ศรีให้คน มาส่งข่าวว่านางลาวทองป่วยหนัก ขุนแผนจึงฝากเวรไว้กับขุนช้างแล้วไปดูอาการของ
นางลาวทอง ตอนเช้าสมเด็จพระพันวษาถามถึงขุนแผนขุน ช้างบอกว่าขุนแผนปิ่นกำแพงวังหนี
ไปหาภรรยา สมเด็จพระพันวษาโกรธตรัสให้ขุนแผนตระเวนด่านที่กาญจนบุรี ห้ามเข้าเฝ้าและ
ริบนางลาว ทองเข้าเป็นม่ายหลวง

ขุนแผนได้ทราบเรื่องก็โกรธขุนช้าง คิดจะแก้แค้นแต่ยังมีกำลังไม่พอ จึงออก
ตระเวนป่าไปโดยลำพัง คิดจะหาอาวุธ ม้า และ กุมารทอง สำหรับป้องกันตัว ได้ตระเวนไป
จนถึงถิ่นของหมื่นหาญนักเลงใหญ่ ได้เข้าสมัครเข้าไปอยู่ด้วย เพราะหวังจะได้บัวคลี่ลูกสาวของ
หมื่นหาญ ได้ทำ ตัวอ่อนน้อมและตั้งใจทำงานเป็นอย่างดีจนเป็นที่รักใคร่ของหมื่นหาญถึงกับ
ออกปากยกลูกสาวให้แต่งงานด้วยพอได้แต่งงานกับบัวคลี่แล้วขุนแผน ก็ไม่ยอมทำงานร่วมกับ
หมื่นหาญ ทำให้หมื่นหาญโกรธคิดฆ่าขุนแผน เพราะขุนแผนอยู่ยงคงกระพันจึงให้บัวคลี่ใส่ยา
พิษลงในอาหารให้ขุนแผน กิน แต่ผีพรายมาบอกให้รู้ตัวขุนแผนจึงทำอุบายเป็น ไข้ไม่ยอมกิน
อาหารแล้วออกปากขอลูกจากบัวคลี่นางไม่รู้ว่าความหมายก็ออกปากยกลูกให้ขุนแผน พอ
กลางคืนขณะที่บัวคลี่นอนหลับขุนแผนก็ผ่าท้องนางแล้วนำลูกไปทำพิธีตอนเช้าหมื่นหาญ และ
ภรรยารู้ว่าลูกสาวถูกผ่าท้องตายก็ติดตามขุนแผน ไป แต่ก็สู้ขุนแผนไม่ได้ ขุนแผนเสกกุมารทอง
สำเร็จ จึงออกเดินทางต่อไป แล้วไปหาช่างตีดาบ หาเหล็ก และเครื่องใช้ต่าง ๆ เตรียมไว้ตั้งพิธีตี
ดาบ จนสำเร็จ ดาบนี้ให้ชื่อว่า ดาบฟ้าฟื้น ใช้เป็นอาวุธต่อไป หลังจากนั้นเดินทางไปหาแม่ ได้

ไปพบคณะจัดซื้อผ้าหลวง ได้เห็นลูกม้าลูกม้าตัวหนึ่งมี ลักษณะถูกต้องตามตำราที่พอใจ ได้
ออกปากซื้อ เจ้าหน้าที่ก็ขายให้ในราคาถูก ขุนแผนจึงเสกหญ้าให้ม้ากิน และนำมาฝึกจนเป็นม้า
แสนรู้ให้ชื่อว่า ม้าสีหมอก เมื่อได้กุมารทอง คาบฟ้าฟื้นและม้าสีหมอกครบตามความตั้งใจแล้วก็
เดินทางกลับบ้าน คิดจะไปแก้แค้นขุนช้าง ทองประศรีมารดาห้าม ปราบก็ไม่ฟัง ได้เดินทางออก
จากกาญจนบุรีไปยังสุพรรณบุรีขึ้นเรือนขุนช้าง ได้นางแก้วกิริยาลูกสาวพระยาสุโขทัยที่นำมา
เป็นตัวจ่านำไว้ในบ้าน ขุนช้างเป็นภรรยา แล้วพาวันทองหนีออกจากบ้าน ขุนช้างตื่นได้ออก
ติดตามแต่ตามไม่ทัน ได้ไปทูลฟ้อง สมเด็จพระพันวษาให้กองทัพออกติดตาม ขุนแผน ขุนแผน
ไม่ยอมกลับได้ต่อสู้กับกองทัพทำให้ขุนเพชร ขุนรามถึงแก่ความตาย กองทัพต้องถอยกลับกรุง
ขุนแผนจึงกลายเป็นกบฏ ต้องเที่ยว เร่ร่อนอยู่ในป่า จนนางวันทองตั้งท้องแก่ใกล้คลอด ขุนแผน
สงสารกลัวนางจะเป็นอันตรายจึงยอมเข้ามาพบกับพระพิจิตร พระพิจิตรได้ส่งตัว เข้าสู่คดีใน
กรุง ขุนแผนชนะคดีและได้นางวันทองคืน ขุนแผนมีความคิดถึงลาวทอง ได้ขอให้จมื่นศรีช่วย
ขอให้ ขุนแผนถูกกริ้ว และถูกจำคุก แก้วกิริยาจึงตามไปปรนนิบัติในคุก วันหนึ่งขณะที่นางวัน
ทองมาเยี่ยมขุนแผนขุนช้างได้มาลุดนางวันทองไปจนนางวันทองคลอดลูกให้ชื่อว่า พลายงาม
เมื่อขุนช้างรู้ว่าไม่ใช่ลูกของตัวเองจึงหลอกพลายงามไปฆ่าในป่าแต่ผีพรายของขุนแผนช่วยไว้
นางวันทองบอกความจริงและได้ให้ พลายงามเดินทางไปอยู่กับย่าทองประศรีที่กาญจนบุรี
พลายงามอยู่กับย่าจนโต ได้บวชเป็นเณรและเล่าเรียนวิชาความรู้เก่งกล้าทั้งเวทมนตร์คาถา และ
การสงคราม เมื่อมีโอกาสขุนแผนได้ให้จมื่นศรีนำพลายงามเข้าถวายตัวเป็นมหาดเล็ก เมื่อมีศึก
เชียงใหม่ พลายงามได้อาสาออกรบและทูลขอ ประทานอภัยโทษให้พ่อเพื่อไปรบ ขุนแผนและ
นางลาวทองจึงพ้นโทษ ขณะที่เดินทางไปทำสงครามนั้นผ่านเมืองพิจิตร ขุนแผนจึงแวะเยี่ยม
พระ พิจิตร เมื่อพลายงามได้พบนางศรีมาลาลูกสาวพระพิจิตรก็หลงรัก จึงได้ลอบเข้าหานาง
ขุนแผนจึงทำการหมั้นหมายไว้ เมื่อชนะศึก พระเจ้าเชียงใหม่ได้ส่งสร้อยทอง และสร้อยฟ้ามา
ถวาย พระพันวษาได้แต่งตั้งขุนแผนเป็นพระสุรินทรลือไชยมไหสุรย์ภักดี ไปรั้งเมืองกาญจนบุรี
และได้แต่งตั้งพลายงามเป็น จมื่นไวยวรนาถ และประทานสร้อยฟ้าให้แก่พลายงาม จากนั้นก็
ทรงจัดงานแต่งงานให้กับพลายงาม ขณะที่ทำพิธีแต่งงานขุน ช้างได้วิวาทกับพลายงาม ขุนช้าง
ได้ทูลฟ้อง จึงโปรดให้มีการชำระความ โคนการดำเนินาพิสูจน์ ขุนช้างแพ้ความ พระพันวษาโปรด

ให้ประหาร ชีวิต แต่พระไวยขอชีวิตไว้ ต่อมาพระไวยมีความคิดถึง แม่จึงไปรับนางวันทองมา อยู่ด้วยขุนช้างติดตามไป แต่พระไวยไม่ยอมให้ขุนช้างจึงถวาย ฎีกา พระพันวษาจึงตรัสให้นาง วันทองเลือกว่าจะอยู่กับใคร นางมีความลังเล เลือกไม่ได้ว่าจะอยู่กับใคร พระพันวษาทรงโกรธ จึงรับสั่งให้ประหารชีวิต แต่พระไวยจะขอภัยโทษได้แล้ว แต่ด้วยเคราะห์ของนางวันทอง ทำให้เพชรฆาตเข้าใจผิดจึงประหารนางเสียก่อน เมื่อจัดงานศพนาง วันทองแล้ว ขุนแผนได้เลื่อน เป็นพระกาญจนบุรี นางสร้อยฟ้าได้ให้เถรขวาดทำเสน่ห์ให้พระไวยหลงใหลนางและเกลียดชัง นางศรีมาลา พระ กาญจนบุรีมาเตือน พระไวยโกรธตำเลิบบุญคุณกับพ่อ ทำให้พระกาญจนบุรี โกรธ คบคิดกับพลายชุมพลลูกชายซึ่งเกิดจากนางแก้วกิริยาปลอมเป็น มอญยกทัพมาตี กรุงศรีอยุธยา หวังจะให้พระไวยออกต่อสู้ จะได้แก้แค้นได้สำเร็จ พระไวยรู้ตัวเพราะ ฝิเปรตนาง วันทองมาบอกพระพันวษาทรง ทราบเรื่องโปรดให้มีการไต่สวน พลายชุมพลพิสูจน์ได้ว่า นาง สร้อยฟ้ากับเถรขวาดได้ทำเสน่ห์จริงแต่นางสร้อยฟ้าไม่รับ จึงมีการพิสูจน์โดยการ ลุยไฟ สร้อย ฟ้าแพ้ พระพันวษาสั่งให้ประหาร แต่นางศรีมาลาทูลขอไว้ นางสร้อยฟ้าจึงถูกเนรเทศกลับไป เชียงใหม่ และคลอดลูกชื่อ พลายขง ต่อ มานางศรีมาลาก็คลอดลูกชาย ขุนแผนจึงตั้งชื่อให้ว่า พลายเพชร เถรขวาดมีความแค้นพลายชุมพล จึงปลอมเป็นจระเข้ไล่กัดกินคนมาจากทาง เหนือ หวังจะแก้แค้นพลายชุมพลพระพันวษาโปรดให้พลายชุมพลไปปราบ จระเข้เถรขวาดสู้ไม่ได้ถูก จับตัวมาถวายพระพันวษา และถูกประหาร ในที่สุด พลายชุมพลได้รับแต่งตั้งเป็น หลวงนายฤทธิ์ เหตุการณ์ร้ายแรงผ่านไป ทุกคนก็อยู่ด้วยความสุข